

An Investigation on the Readability Levels of the National Struggle and Atatürk Theme Texts in Secondary School Turkish Textbooks

Cafer Çarkıt^{1,a,*}, Halil İbrahim Bahadır^{2,b}

¹Nizip Faculty of Education, Gaziantep University Gaziantep, Turkey

²Ministry of National Education, Hatay/Turkey

*Corresponding author

Research Article

History

Received: 08/06/2021

Accepted: 19/10/2021

This paper was checked for plagiarism using iThenticate during the preview process and before publication

Copyright © 2017 by Cumhuriyet University, Faculty of Education. All rights reserved.

ABSTRACT

The readability level of the texts in the textbooks is a very important factor in terms of the effectiveness of the related texts. As a matter of fact, the readability level of a text is an important indicator of its suitability for the class level to be used. In this study, an examination was carried out on the readability levels of the texts on the National Struggle and Atatürk theme of the secondary school Turkish textbooks used in the 2020-2021 academic year. Within the scope of the study, three different readability formulas were used to determine the readability levels of the reading texts in the theme. The research data were obtained from the texts on the theme of National Struggle and Atatürk in a total of 6 Turkish textbooks used in the 5th, 6th, 7th and 8th grades. Description method was used in the research. The data of the study were obtained by document review and analyzed using three different readability formulas presented in the literature. As a result of the research, it was determined that the readability levels of the texts on the theme of the National Struggle and Atatürk accumulated in the middle, educational and high school levels according to the formulas used. Again, it was determined that the readability difficulty levels of the texts examined in the study did not show an increase from lower class levels to upper class levels. According to these results, it was concluded that the readability levels of the texts used in the Turkish textbooks on the theme of National Struggle and Atatürk were not suitable for grade levels.

Keywords: Turkish textbook, National Struggle, Atatürk theme, text, readability level

Ortaokul Türkçe Ders Kitapları Millî Mücadele ve Atatürk Teması Metinlerinin Okunabilirlik Düzeyleri Üzerine Bir İnceleme

Bilgi

*Sorumlu yazar

Süreç

Geliş: 08/06/2021

Kabul: 19/10/2021

Bu çalışma ön inceleme sürecinde ve yayımlanmadan önce iThenticate yazılımı ile taranmıştır.

Copyright

This work is licensed under Creative Commons Attribution 4.0 International License

Öz

Ders kitaplarında yer alan metinlerin okunabilirlik düzeyleri ilgili metinlerin etkililiği açısından oldukça önemli bir unsurdur. Nitekim bir metnin okunabilirlik düzeyi o metnin kullanılacak sınıf seviyesine uygunluğunun önemli bir göstergesidir. Bu çalışmada 2020-2021 eğitim-öğretim yılında kullanılan ortaokul Türkçe ders kitaplarının Millî Mücadele ve Atatürk temasındaki metinlerinin okunabilirlik düzeyleri üzerine bir inceleme gerçekleştirilmiştir. Çalışma kapsamında temada yer alan okuma metinlerinin okunabilirlik düzeylerinin belirlenmesinde üç farklı okunabilirlik formülü kullanılmıştır. Araştırma verileri 5, 6, 7 ve 8.sınıfta kullanılan toplam 6 Türkçe ders kitabında Millî Mücadele ve Atatürk temasında yer alan metinlerden elde edilmiştir. Araştırmada betimleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın verileri doküman incelemesi ile elde edilmiş ve alan yazında ortaya konulan üç farklı okunabilirlik formülü kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda Millî Mücadele ve Atatürk temasında yer alan metinlerin okunabilirlik düzeylerinin kullanılan formlere göre orta, eğitsel ve lise düzeylerinde yığılım gösterdiği belirlenmiştir. Yine çalışmada incelenen metinlerin okunabilirlik güçlük derecelerinin alt sınıf seviyelerinden üst sınıf seviyelerine doğru bir artış göstermediği tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre Türkçe ders kitaplarında Millî Mücadele ve Atatürk temasında kullanılan metinlerin okunabilirlik düzeylerinin sınıf seviyelerine uygun olmadığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe ders kitabı, Milli Mücadele, Atatürk teması, Metin, Okunabilirlik düzeyi

^a cafer_carkit_87@hotmail.com

^b <https://orcid.org/0000-0003-4126-2165>

^a h.i.bahadir@hotmail.com

^b <https://orcid.org/0000-0003-0507-3607>

How to Cite: Çarkıt, C., & Bahadır, H. İ. (2022). Ortaokul Türkçe ders kitapları Millî Mücadele ve Atatürk teması metinlerinin okunabilirlik düzeyleri üzerine bir inceleme. Cumhuriyet International Journal of Education, 11(1), 103-111

Giriş

Dil öğretiminin en önemli araçları arasında ders kitapları yer almaktadır. Ders kitapları ait olduğu alanın öğretim programlarında belirlenen ölçütler ve hedeflere göre hazırlanmaktadır. Programda yer alan hedeflerin öğretmen tarafından öğrencilere sağlıklı bir şekilde aktarılması ve o hedeflerin gerçekleştirilmesi için programın ders kitaplarında vücut bulması gereklidir. Ders kitaplarının hazırlanma sürecinde öğretim programlarında belirlenen temel ilkelerin yanında kültür, çevre, güncellik gibi birçok faktör göz önünde bulundurulmalıdır. Nitekim öğretmen ve öğrencinin elindeki ders kitabı tüm unsurlarıyla ne kadar kaliteli olursa öğrenme ve öğretim süreci belirlenen hedefleri gerçekleştirmede o denli başarılı olacaktır (Çarkıt, 2019). Çünkü ders kitapları öğretim sürecinin temel materyalleridir.

Ortaokullarda okutulmak üzere hazırlanan 5, 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitapları 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programına (TDÖP) göre içerik bakımından tema merkezli olarak yapılandırılmıştır. Her sınıf seviyesinde 8 tema ve her temada 4 metin yer almaktadır. Temalarda yer alan dört metnin 3 tanesi okuma 1 tanesi ise dinleme/ izleme metnidir. Okuma metinlerinin ağırlığına bakıldığında %75 gibi büyük bir oran görülmektedir. Ders kitaplarında yer verilecek metinlerin öğrencilerin dil gelişimlerinin yanında sosyal, bilişsel ve duyuşsal gelişimlerine katkıda bulunması gereklidir (Güneş, 2014). Öğretimin gerçekleştirilmesinde büyük öneme sahip olan metin seçimi özen ve çaba gerektiren bir konudur. Bir kelime ve paragraflar bütünün metin olarak kabul edilebilmesi için metinsellik ölçütleri olarak belirlenen bağdaşıklık, tutarlılık, amaçlılık, kabul edilebilirlik, bilgisellik, durumsallık ve metinlerarasılık özelliklerini taşıması gerekmektedir (Karatay, 2014). Yine Türkçe ders kitaplarında yer alacak metinlerin, Türkçenin niteliklerini ve güzelliklerini yansıtması ile dil ve anlatım seviyesinin öğrencilerin düzeylerine uygun olması metinlerde aranan iki önemli faktör olarak ifade edilmektedir (Türkben ve Temizyürek, 2020). Yapılandırıcı yaklaşımla hazırlanan ilk program olan 2005 TDÖP'de ders kitaplarında yer verilecek okuma metinlerinde aranacak özellikler arasında metinlerin, öğrencilerin ilgi alanlarına ve seviyelerine uygun olması istenmektedir. Bu noktada metinlerin dil ve anlatım açısından öğrencilerin seviyelerine uygun olması için içerik ve biçim özelliklerine dikkat edilmelidir. Metnin sahip olması gereken niceliksel özellikler arasında metin ile birlikte metinde yer alan kelime ve cümlelerin uzunluğu önemli bir faktördür (Güneş, 2013; Tuncer, 2010). Belirtilen uzunlukların ölçülebilmesi için okunabilirlik kavramı ortaya konmuş ve bu kavram çerçevesinde okunabilirlik formülleri geliştirilmiştir.

Okunabilirlik bir metnin güçlük düzeyinin belirlenmesinde kullanılan bir kavramdır. Ateşman'a (1997) göre okunabilirlik okuyucu tarafından metinlerin kolay ya da güç anlaşılır olma durumunu göstermekte ve dile özgü ortalama uzunlukların formüle edilerek ölçülmesiyle belirlenmektedir. Okunabilirlik çalışmaları ilk olarak İngilizcenin kelime ve cümle yapısına göre oluşturulan ve farklı ülkelerde geliştirilen formüllerle alanyazında kendini

göstermiştir. Uluslararası alanyazında kabul gören okunabilirlik formülleri; Flesch(1948), Flesch-Kincaid (1975), Dale-Chall (1948), Gunning Zorluk Göstergesi (1952), Fry Grafik Okunabilirlik Formülü (1968), Coleman Okunabilirlik Formülleri (1965), McLaughlin Smog Okunabilirlik Formülü (1969) olarak sayılabilir. Bu çalışmalar sonrasında ilk defa Türkçenin okunabilirlik güçlüğü ölçmek için bir formül oluşturma çalışması Ateşman (1997) tarafından Flesch'in (1948) formülündeki sabitlerin Türkçenin özelliklerine göre uyarlanmasıyla başlamıştır. Çetinkaya ve Uzun (2010) ise bir doktora tezi çalışmasıyla yeni bir okunabilirlik formülü geliştirmiştir. Bezirci ve Yılmaz (2010) ise İngilizce için yapılan beş farklı çalışmayı inceleyerek Türkçe için "Yeni Okunabilirlik Değeri" olarak isimlendirdikleri bir formül geliştirmişlerdir. Türkçe metinlerin okunabilirlik düzeylerinin belirlenmesinde geliştirilen bu formüller oldukça önemli görülmektedir. Nitekim Türkçe ders kitaplarında yer alacak metinlerin seçiminde okunabilirlik düzeylerinin belirlenmesi öğrenci seviyesine uygun metin seçimi adına önemli bir aşama olacaktır. Bu anlamda geliştirilen okunabilirlik formülleri aracılığıyla ders kitaplarında yer verilecek metinler öncelikle niceliksel süzgeçten geçirilmeli ve daha sonra niteliksel özellikler açısından incelenmelidir. Metinlerin okunabilirlik seviyesinin sınıf düzeyine uygunluğu öğrencilerin metinle verilme isteninin mesajı, bilinci ve duyguyu daha iyi kavramalarını sağlayacak önemli bir göstergedir.

Ülkemizde her alanda gerçekleştirilecek eğitim faaliyetinin Milli Eğitim Temel Kanunu'nda yer alan amaçlara uygun olması ve bu amaçlara hizmet etmesi gerekmektedir. Türk Milli Eğitim Sistemi içerisinde milletin her bir ferdinin Atatürk inkılap ve ilkelerine bağlı, ait olduğu milletin tüm değerlerini özümseyen, ülkesini ve halkını seven bir vatandaş olarak yetiştirilmesi hedeflenmektedir (Memduhoğlu, 2016). 2019 TDÖP de bu genel amaçlardaki hususlara göre hazırlanmıştır. Programda her sınıf seviyesinde 8 tema bulunurken temalar arasında her sınıf seviyesinde işlenmesi zorunlu temalara yer verilmiştir. Zorunlu kılınan bu temalar "Erdemler", "Millî Kültürümüz", "Millî Mücadele ve Atatürk" temalarıdır. Türk Milli Eğitiminin genel amaçlarında yer alan hedeflerin Türkçe dersi kapsamında doğrudan gerçekleştirilmesi için Millî Mücadele ve Atatürk teması özel bir öneme sahiptir. Bu temanın öğrencilerde ortak bir milli bilinç uyandırması, onların Kurtuluş Savaşı konusunda bilgilenmelerini sağlaması ve Atatürk sevgisi oluşturmaya gibi bir vizyona hizmet ettiği ifade edilebilir. Bu çerçevede bu tema içinde yer verilecek metinlerin titizlikle belirlenmesi önem arz etmektedir.

Alanyazında Türkçe ders kitaplarının okunabilirlik seviyelerini ölçen birçok çalışma mevcuttur (Bağcı ve Ünal, 2013; Baş ve Yıldız, 2015; Çiftçi, Çeçen ve Melanlıoğlu, 2007; Durukan, 2014; Özdemir, 2016; Özçetin ve Karakuş, 2020; Temizyürek, 2010; Tosunoğlu ve Özlük, 2011). Fakat yukarıda belirtilen gerekçelerle yüksek bir öneme sahip olan Millî Mücadele ve Atatürk teması kapsamında özel bir araştırma ve değerlendirme çalışması bulunmamaktadır. Bu nedenle araştırmada 2020-2021 eğitim öğretim yılında

okutulan ortaokul Türkçe ders kitapları Millî Mücadele ve Atatürk temasındaki metinlerin okunabilirlik düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda araştırmada “Ortaokul Türkçe ders kitapları Millî Mücadele ve Atatürk temasındaki metinlerin okunabilirlik düzeyleri sınıf seviyelerine uygun mudur?” ana problemi kapsamında aşağıdaki alt problemlere cevap aranmaktadır:

- Ortaokul Türkçe ders kitapları Millî Mücadele ve Atatürk temasındaki metinlerin okunabilirlik düzeyleri Ateşman (1997) Okunabilirlik Formülüne göre sınıf seviyelerine uygun mudur?
- Ortaokul Türkçe ders kitapları Millî Mücadele ve Atatürk temasındaki metinlerin okunabilirlik düzeyleri Çetinkaya ve Uzun (2010) Okunabilirlik Formülüne göre sınıf seviyelerine uygun mudur?
- Ortaokul Türkçe ders kitapları Millî Mücadele ve Atatürk temasındaki metinlerin okunabilirlik düzeyleri, Bezirci ve Yılmaz’ın (2010) “Yeni Okunabilirlik Formülü”ne göre sınıf seviyesine uygun mudur?

Yöntem

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemleri içerisinde yer alan betimleme modeli kullanılmıştır. Bu modele göre araştırma konusu edilen olay, durum veya olgular belirlenir, sınıflandırılır, aralarında ilişkiler saptanır ve bunlar kayıt altına alınır (Yıldırım, 2016). Bu çalışmada ortaokul Türkçe ders kitapları Millî Mücadele ve Atatürk temasındaki metinlerin okunabilirlik düzeyleri formüle edilmiş, hesaplanmış ve betimlenmiştir.

Araştırmanın Veri Kaynakları

Bu araştırmanın veri kaynakları 2020-2021 eğitim öğretim yılında ortaokul düzeyinde okutulan Türkçe ders kitaplarıdır. Araştırma Millî Mücadele ve Atatürk teması çerçevesinde yapılandırıldığı için bu araştırma çerçevesi temelinde Millî Mücadele ve Atatürk temalarında yer alan okuma metinleri çalışmanın temel veri kaynağını oluşturmaktadır. Araştırmanın veri kaynaklarına ilişkin bilgiler Çizelge 1’de sunulmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri nitel veri toplama tekniklerinden doküman incelemesi yoluyla toplanmıştır. Doküman

incelemesi araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı kaynakların incelenmesini kapsayan bir veri toplama tekniğidir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Alan yazında belgesel tarama olarak da adlandırılan bu yöntem ile üzerinde çalışılan konu ile ilgili kayıt ve belgeler incelenerek veriler toplanır. Bu çalışmada araştırmaya konu olan metinlerin yer aldığı ortaokul Türkçe ders kitapları EBA platformu üzerinden elektronik olarak bilgisayara indirilmiştir. İlgili metinlerle birlikte metinlerin okunabilirlik hesaplaması için gerekli bilgiler tespit edilmiştir.

Verilerin Analizi

Analiz sürecinde ilk olarak belirlenen metinlerde hece sayılarına göre kelimeler sayılmış ve gruplandırılmıştır. Bununla birlikte metindeki cümle sayıları da belirlenerek veriler excel tablosuna aktarılmıştır. Araştırmanın veri kaynağı olarak belirlenen 6 kitabın Millî Mücadele ve Atatürk temalarında yer alan 11 metne Ateşman (1997) Okunabilirlik Formülü, Çetinkaya ve Uzun (2010) Okunabilirlik Formülü ve Bezirci ve Yılmaz (2010) Okunabilirlik Formülü uygulanarak okunabilirlik durumları; kelime ve cümle uzunlukları değişkenleri açısından belirlenmiştir. Bu anlamda veri analizinde kullanılan formül ve düzeylere ilişkin bilgilere aşağıda yer verilmiştir:

Ateşman okunabilirlik formülü.

Ateşman (1997), Flesch’in İngilizce için oluşturduğu okunabilirlik formülünü Türkçeye uyarlayarak Türkçede ilk okunabilirlik formülünü alanyazına kazandırmıştır. Ateşman’ın (1997) ortalama sözcük ve cümle uzunluğu değişkenlerini kullandığı okunabilirlik puanı aşağıda verilmiştir.

$$\text{Okunabilirlik Sayısı} = 198.825 - 40.175 \times A - 2,610 \times B$$

A : Ortalama kelime uzunluğu

B : Ortalama cümle uzunluğu

Ortalama sözcük ve cümle uzunluğunun değişken olarak yer aldığı Ateşman (1997) okunabilirlik formülü sonucunda ortaya çıkan değer okunabilirlik sayısı olarak ifade edilmiştir. Okunabilirlik sayılarının düzey olarak ifade ettiği anlamlar Çizelge 2’de gösterilmiştir.

Çizelge 1. Okunabilirlik düzeyleri incelenen metinlere ilişkin bilgiler

Sınıf	Metin Adı	Metnin Türü	Yayınevi
5.sınıf	Dumlupınar Savaşı	Bilgilendirici	Anıttepe
	6 Mart 1915 Gecesi	Öyküleyici	Anıttepe
6.sınıf	Mustafa Kemal Zafer Yolunda	Öyküleyici	MEB
	Kastamonulu Şerife Bacı	Öyküleyici	MEB
	Anadolu İmecesesi	Öyküleyici	EKOYAY
7.sınıf	Öğretmeninizden Af Dileyeceksiniz!	Öyküleyici	MEB
	Ordular! İlk Hedefiniz...	Öyküleyici	MEB
	Atatürk ve Anıları	Öyküleyici	Özgün
	Koca Seyit	Öyküleyici	Özgün
8.sınıf	Bayrağımızın Altında	Öyküleyici	MEB
	Atatürk ve Müzik	Bilgilendirici	MEB

Çizelge 2. Ateşman (1997) Okunabilirlik puanlarının seviyeleri

Sıra No	Okunabilirlik Sayısı	Okunabilirlik Seviyesi
1.	90-100	Çok Kolay
2.	70-89	Kolay
3.	50-69	Orta Güçlükte
4.	30-49	Zor
5.	1-29	Çok Zor

Çizelge 3. Çetinkaya ve Uzun'un (2010) Okunabilirlik Puanlarının Seviyeleri

Sıra No	Okunabilirlik Puanı	Okunabilirlik Düzeyi	Eğitim Düzeyi
1.	0-34	Engelli Düzey	10, 11 ve 12. sınıf
2.	35-50	Eğitsel Okuma	8 ve 9. sınıf
3.	51+	Bağımsız Okuma	5, 6 ve 7. sınıf

Çizelge 4. Bezirci ve Yılmaz'ın (2010) okunabilirlik puanlarının seviyeleri

Sıra No	Yeni Okunabilirlik Değeri	Sınıf Seviyesi
1.	1-8	İlköğretim
2.	9-12	Lise
3.	13-16	Lisans
4.	16+	Akademik

Çetinkaya ve Uzun Okunabilirlik Formülü

Araştırmada kullanılan okunabilirlik formüllerinden biri de Çetinkaya ve Uzun (2010) tarafından geliştirilen formüldür. İlgili araştırmacılar tarafından sözcük ve tümce uzunluğu dikkate alınarak geliştirilen okunabilirlik formülü aşağıdaki gibidir:

$$\text{Okunabilirlik Puanı} = 118.823 - 25.987 \times \text{OSU} - 0,971 \times \text{OTU}$$

OTU= Ortalama tümce uzunluğu

OSU= Ortalama sözcük uzunluğu

Çetinkaya ve Uzun tarafından geliştirilen formülde metinlerin hangi eğitim düzeyine uygun olduğu tespit edilebilmektedir. Bu anlamda Çetinkaya ve Uzun Okunabilirlik puanının hangi eğitim düzeyine denk geldiğini gösteren sınıflama Çizelge 3'te gösterilmiştir.

Bezirci ve Yılmaz Okunabilirlik Formülü

Bezirci ve Yılmaz'ın (2010) geliştirdiği okunabilirlik formülü, Ateşman (1997) ile Çetinkaya ve Uzun'un (2010) geliştirdiği okunabilirlik formüllerinden farklıdır. Bu formülde metinde yer alan sözcükler 3, 4, 5, 6 ve daha fazla heceli şekilde gruplandırılıp bu sözcüklerin cümle ortalamasına etkisi formüle yerleştirilerek okunabilirlik formülü oluşturulmuştur. Bezirci ve Yılmaz'ın (2010) geliştirdiği formül aşağıdaki gibidir:

$$YOD = \sqrt{OKS \times ((H3 \times 0,84) + (H4 \times 1,5) + (H5 \times 3,5) + (H6 \times 26,25))}$$

YOD : Yeni okunabilirlik değeri

H3 : Bir cümledeki ortalama üç heceli sözcük sayısı

H4 : Bir cümledeki ortalama dört heceli sözcük sayısı

H5 : Bir cümledeki ortalama beş heceli sözcük sayısı

H6 : Bir cümledeki ortalama altı veya daha fazla heceli sözcük sayısı

Bezirci ve Yılmaz (2010) formülü sonucunda çıkan "Yeni Okunabilirlik Değeri"nin sınıflamasını eğitim

kademelerine göre yapmıştır. Bu sayede okunabilirlik değerinin hangi sınıf düzeyinde olduğu daha net anlaşılmaktadır. Bezirci ve Yılmaz'ın (2010) okunabilirlik değerlerini seviyelendirmede kullandığı sınıf seviyeleri Ateşman ve Çetinkaya ve Uzun (2010) ile kıyaslandığında daha somuttur. Bezirci ve Yılmaz'ın (2010) okunabilirlik değerlerinin hangi seviyeyi gösterdiğini belirten sınıflama Çizelge 4'te verilmiştir.

Çizelge 4'te yer alan ve Bezirci ve Yılmaz'ın (2010) okunabilirlik formülüne göre hesaplanan puanlar eğitim seviyesindeki sınıfları da ifade etmektedir. Örneğin okunabilirlik değeri 5 çıkan bir metin 5. sınıf düzeyine uygun bir metin olarak değerlendirilirken okunabilirlik değeri 8 çıkan bir metin 8. sınıf düzeyine uygun bir metin olarak değerlendirilmektedir.

Bulgular

Bu bölümde ortaokul Türkçe ders kitabı Millî Mücadele ve Atatürk temalarında bulunan toplam 11 metnin Türkçe için uyarlanmış/geliştirilmiş 3 farklı okunabilirlik puanı hesaplanmış ve araştırmacıların sınıflamalarına göre tabloleştirilmiştir. Buna göre ilk olarak belirlenen metinlerin kelime ve cümle sayılarının ortalamaları hesaplanmış ve ilgili formüllere göre okunabilirlik puanları belirlenerek Çizelge 5'te sunulmuştur.

Çizelge 5'te yer alan metinlerin kelime ortalamaları en düşük 2,55 hece ile en yüksek 2,85 hece arasında değişmektedir. Cümle ortalamaları ise en düşük 6,1 kelime ile en yüksek 15,23 kelime arasında değerler almıştır. Metinlerin üç farklı formüle göre değerlendirilmesi sonucu Çizelge 5'teki okunabilirlik puanları elde edilmiştir. Bu sonuçlara göre araştırma sürecinde ikinci olarak elde edilen bu değerlerden hareketle metinlerin okunabilirlik değerlerinin düzeyleri ve bu düzeylerin hangi sınıf seviyesini karşıladığı tespit edilmiştir. Metinlerin okunabilirlik değerlerinin hangi sınıf seviyesine denk geldiği kullanılan okunabilirlik formülleri bağlamında Çizelge 6'da sunulmuştur.

Çizelge 6'ya göre okunabilirlik değerleri hesaplanan metinlerin 9'u öyküleyici 2'si bilgilendirici metindir. Bilgilendirici 2 metin Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne göre orta ve zor düzey metinlerdir. Çetinkaya ve Uzun (2010) ile Bezirci ve Yılmaz'ın (2010) okunabilirlik değerlerinde ise bu metinlerin kullanıldığı sınıf seviyesine (5 ve 8. sınıf) uygun olmadığı belirlenmiştir. Öyküleyici 9 metnin 7'si Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne göre orta düzey metindir. Çetinkaya ve Uzun (2010) ile Bezirci ve Yılmaz'ın (2010) okunabilirlik değerlerinde ise bu metinlerin kullanıldığı sınıf seviyesine (5, 6, 7 ve 8. sınıf) uygun olmadığı belirlenmiştir. Temalarda yer alan öyküleyici 2 metin Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne göre kolay düzey metindir. Bezirci ve Yılmaz'ın (2010) okunabilirlik değerlerinde ise bu metinlerin kullanıldığı sınıf seviyesine (6 ve 7. sınıf) uygun olduğu görülmektedir. Çizelgenin geneline bakıldığında incelenen

6 kitapta Millî Mücadele ve Atatürk temasında yer alan 11 okuma metninin 2'sinin kullanıldığı sınıf seviyesine uygun olduğu; 9'unun ise uygun olmadığı değerlendirilmektedir. İlgili metinlerin sınıf ve okunabilirlik düzeylerine göre frekans ve yüzdeler dağılımı Çizelge 7'de sunulmuştur.

Çizelge 7'de metinlerin okunabilirlik değerlerine göre Ateşman (1997), Çetinkaya ve Uzun (2010), Bezirci ve Yılmaz'ın (2010) okunabilirlik seviyelerini gösteren dağılım çizelgesi yer almaktadır. Buna göre değerlendirmeye tabi tutulan metinlerin; Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne göre %18,18'i kolay, %72,72'si orta %9,09'u zor düzey metinlerdir. Çetinkaya ve Uzun (2010) okunabilirlik formülüne göre %90,91'i eğitsel okuma, %9,09'u engelli (zor) düzey metinlerdir. Bezirci ve Yılmaz'ın (2010) okunabilirlik formülüne göre ise %18,18'i ilköğretim, %72,72'si lise, %9,09'u ise akademik düzey metinler olarak dağılım göstermektedir.

Çizelge 5. Metinlerin kelime-cümle ortalamaları ve okunabilirlik değerleri

DKS	Metin Adı	Kelime Ort. (Hece)	Cümle Ort. (Kelime)	Ateşman O. Puanı	Çetinkaya ve Uzun O. Puanı	Bezirci ve Yılmaz O. Puanı
5.sınıf	Dumlupınar Savaşı	2,69	8,60	68,19	40,49	10,96
5.sınıf	6 Mart 1915 Gecesi	2,64	9,36	68,29	41,11	10,90
6.sınıf	Mustafa Kemal Zafer Yolunda	2,84	6,99	66,33	38,13	8,59
6.sınıf	Kastamonulu Şerife Bacı	2,77	6,10	71,67	40,95	6,39
6.sınıf	Anadolu İmecesı	2,61	10,42	66,79	40,89	10,16
7.sınıf	Öğretmeninizden Af Dileyeceksiniz!	2,70	9,78	65,00	39,27	10,85
7.sınıf	Ordular! İlk Hedefiniz...	2,64	8,90	69,33	41,44	9,10
7.sınıf	Atatürk ve Anıları	2,61	8,70	71,39	42,63	7,89
7.sınıf	Koca Seyit	2,64	9,47	68,19	41,11	10,02
8.sınıf	Bayrağımızın Altında	2,55	9,79	68,80	43,12	10,12
8.sınıf	Atatürk ve Müzik	2,85	15,23	44,55	29,96	21,53
Ortalama		2,69	9,40	66,42	39,92	10,54

DKS: Ders Kitabı Seviyesi;

Çizelge 6. Metinlerin okunabilirlik düzeyleri

DKS	Metin Adı	MT	AOS	ÇOS	BYO
5.sınıf	Dumlupınar Savaşı	Bilgilendirici	Orta	Eğitsel okuma (8 ve 9. sınıf)	11.sınıf
5.sınıf	6 Mart 1915 Gecesi	Öyküleyici	Orta	Eğitsel okuma (8 ve 9. sınıf)	11.sınıf
6.sınıf	Mustafa Kemal Zafer Yolunda	Öyküleyici	Orta	Eğitsel okuma (8 ve 9. sınıf)	8-9. sınıf
6.sınıf	Kastamonulu Şerife Bacı	Öyküleyici	Kolay	Eğitsel okuma (8 ve 9. sınıf)	6.sınıf
6.sınıf	Anadolu İmecesı	Öyküleyici	Orta	Eğitsel okuma (8 ve 9. sınıf)	10.sınıf
7.sınıf	Öğretmeninizden Af Dileyeceksiniz!	Öyküleyici	Orta	Eğitsel okuma (8 ve 9. sınıf)	10 ve 11.sınıf
7.sınıf	Ordular! İlk Hedefiniz...	Öyküleyici	Orta	Eğitsel okuma (8 ve 9. sınıf)	9.sınıf
7.sınıf	Atatürk ve Anıları	Öyküleyici	Kolay	Eğitsel okuma (8 ve 9. sınıf)	7-8.sınıf
7.sınıf	Koca Seyit	Öyküleyici	Orta	Eğitsel okuma (8 ve 9. sınıf)	10.sınıf
8.sınıf	Bayrağımızın Altında	Öyküleyici	Orta	Eğitsel okuma (8 ve 9. sınıf)	10.sınıf
8.sınıf	Atatürk ve Müzik	Bilgilendirici	Zor	Engelli (10-12. sınıf)	Akademik

DKS: Ders Kitabı Seviyesi; MT: Metin Türü AOS: Ateşman O. Seviyesi; ÇOS: Çetinkaya ve Uzun O. Seviyesi; BYO: Bezirci ve Yılmaz O. Seviyesi

Çizelge 7. Metinlerin sınıf ve okunabilirlik düzeylerine göre frekans ve yüzdeler dağılımı

Sınıf	Ateşman			Çetinkaya ve Uzun			Bezirci ve Yılmaz		
	Kolay	Orta	Zor	Bağımsız Okuma	Eğitsel Okuma	Engelli (Zor)	İlköğretim	Lise	Akademik
5.		2			2			2	
6.	1	2			3		1	2	
7.	1	3			4		1	3	
8.		1	1			1		1	1
f	2	8	1		10	1	2	8	1
%	18,18	72,72	9,09	0	90,91	9,09	18,18	72,72	9,09

Araştırma sonuçlarından Ateşman'a (1997) göre "kolay" seviyede bulunan metinlerin Bezirci ve Yılmaz'ın (2010) "ilköğretim" seviyesiyle; Ateşman'a (1997) göre "orta" seviyede bulunan metinlerin Bezirci ve Yılmaz'ın (2010) "lise" seviyesiyle; Ateşman'a (1997) göre "zor" seviyede bulunan metinlerin Bezirci ve Yılmaz'ın (2010) "akademik" seviyesiyle aynı güçlükte olduğu görülmektedir. Bu paralellik sınıf seviyesindeki dağılımda da aynı şekilde görülmektedir. Yine araştırmada Bezirci ve Yılmaz (2010) ile Ateşman'a (1997) göre "ilköğretim-kolay" olarak seviyelendirilen metinlerin Çetinkaya ve Uzun'a (2010) göre "eğitsel okuma (8- 9. sınıf)" seviyesine yakın bir güçlükte yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada 2020-2021 eğitim-öğretim yılında okutulan ortaokul Türkçe ders kitapları "Millî Mücadele ve Atatürk" temasındaki metinlerin okunabilirlik seviyelerinin belirlenmesi böylelikle metinlerin okunabilirlik düzeylerinin ilgili sınıf seviyelerine uygun olup olmadığının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda örneklem olarak seçilen kitapların Millî Mücadele ve Atatürk temasındaki 11 metin Ateşman (1997), Çetinkaya ve Uzun (2010), Bezirci ve Yılmaz (2010) okunabilirlik formüllerine göre değerlendirilmiştir.

Araştırmada ilk olarak örneklem olarak belirlenen Türkçe ders kitaplarının Millî Mücadele ve Atatürk temasında yer alan metinlerin kelime (hece sayısı) ve cümle (kelime sayısı) sayılarının ortalamaları hesaplanmış ve ilgili formüllere göre okunabilirlik puanları hesaplanmıştır. Bu işlem sonucu metinlerin kelime uzunlukları ortalama 2,69 hece olarak bulunmuştur. Türkçe kelimelerin ortalama hece uzunlukları 2,60 olarak kabul edilmektedir (Ateşman, 1997; Bezirci ve Yılmaz, 2010). Ateşman'a (1997) göre kelime ortalaması 3 heceye yaklaştıkça okunabilirlik gücü aynı oranda artmaktadır. Araştırmada incelenen temada yer alan metinlerin kelime uzunluğu ortalamasının (hece uzunluğu) Türkçe kelimelerin ortalama hece uzunluğunun biraz üzerinde kaldığı tespit edilmiştir. İncelenen metinlerin cümle uzunluklarına bakıldığında ise ortalama cümle uzunluğu 9,40 kelime olarak bulunmuştur. Ateşman'a (1997) göre Türkçe için ortalama cümle uzunluğu 9-10 kelime, Bezirci ve Yılmaz'a (2010) göre ise 10-11 kelimedir. Bu değerlendirmeler çerçevesinde ortaokul Türkçe ders kitapları Millî Mücadele ve Atatürk temasında yer alan metinlerin cümle uzunluğunun ilgili araştırmacılar tarafından ifade edilen Türkçenin cümle uzunluğu ortalamasına yakın bir seviyede yer aldığı ifade edilebilir.

Araştırmada ikinci olarak elde edilen okunabilirlik puanlarından hareketle incelenen temada yer alan metinlerin okunabilirlik seviyeleri üç farklı okunabilirlik formülüne göre hesaplanmıştır. Bu anlamda Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne göre yapılan değerlendirmede 2 metin kolay, 8 metin orta, 1 metin ise zor düzey metin olarak sınıflandırılmıştır. Bununla birlikte incelenen metinlerin okunabilirlik güçlüklerinin sınıflar arasında kademeli bir artış göstermediği belirlenmiştir.

Örneğin 8. sınıf düzeyinde bir metin 68,8 okunabilirlik puanına sahipken 5. sınıf düzeyinde bir başka metin 68,18 okunabilirlik puanıyla 8. sınıf metni ile yakın bir okunabilirlik düzeyinde yer almaktadır. 8. sınıftaki bir öğrenciyle 5. sınıftaki bir öğrencinin gelişim ve akademik düzeyleri birbirinden farklıdır. Öğretim sürecinde öğrencilerin kademelerine göre kolaydan zora doğru düzenlenmiş bir içerikle karşılaşmaları gerekmektedir (Çevik ve Güneş, 2017). Bu anlamda ders kitapları hazırlanırken öğrencilerin gelişim ve akademik düzeyleri mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır (Çarkıt, 2019). Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne göre metinlerin okunabilirlik düzeyi "çok kolay" ve "çok zor" arasında kategorilendirilmektedir. İncelenen temada yer alan metinlerin bu formüle göre aldığı ortalama değer 66,42'dir. Bu sonuç Ateşman'ın (1997) formülüne göre incelenen bu metinlerin "orta" güçlükte olduğunu göstermektedir. Bu sonuç Okur ve Arı (2013) ile Bağcı ve Ünal'ın (2013) sonuçları ile paralellik göstermektedir. Her iki çalışmada da araştırmacılar inceledikleri ders kitaplarında yer alan metinlerin okunabilirlik düzeylerinin Ateşman'a (1997) göre orta güçlükte yer aldığını belirtmektedir. Buna karşın her yaş grubu ya da her eğitim seviyesi için kolaylık ve zorluk değişkenlik gösteren bir kavram olarak görüldüğünden okunabilirlik gücünün daha sağlıklı yorumlanabilmesi için kategorilendirmenin eğitim seviyelerine göre yapılmasının daha sağlıklı sonuçlar vereceği düşünülmektedir. Bu durum okunabilirlik düzeyleri incelenen metinlerin farklı formüller ile de değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır.

Araştırma sürecinde ortaokul Türkçe ders kitapları Millî Mücadele ve Atatürk temasında yer alan metinlerin Çetinkaya ve Uzun (2010) okunabilirlik formülüne göre değerlendirmesi yapılmıştır. Çetinkaya ve Uzun (2010) Ateşman'dan (1997) farklı olarak okunabilirlik gücünün yorumlanmasında eğitim seviyelerini dikkate almışlardır. Bu anlamda ilgili araştırmacılar yapmış oldukları çalışmada hem sınıf seviyesi hem de seviyelerin adlandırılması yoluna gitmişlerdir. "Eğitsel okuma" olarak adlandırdıkları 8 ve 9. sınıf düzeyindeki metinleri öğrencilerin eğitimci desteğiyle anlayabileceğini, "engelli (zor)" düzeyindeki metinleri (10, 11 ve 12. sınıf) ise öğrencilerin eğitimci desteğiyle bile çok zor anlayabileceğini ifade etmişlerdir. Bu değerlendirmeye göre incelenen 11 metinden 10'u eğitsel okuma (8- 9. sınıf), 1'i engelli (zor) (10- 12. sınıf) düzeyde yer almakta bağımsız okuma düzeyinde (5, 6 ve 7. sınıf) ise herhangi bir metin yer almamaktadır. Buna göre ortaokul Türkçe ders kitapları Millî Mücadele ve Atatürk temasında yer alan metinlerin okunabilirlik seviyelerinin sınıflar arasında kademeli bir artış göstermediği ifade edilebilir. Bu konuda yayınevleri arasında bir farklılık bulunmamaktadır. Yani problem incelenen bütün ders kitaplarında karşımıza çıkmaktadır. İncelenen metinler içerisinde okutulan sınıf seviyesine uygunluk gösteren sadece bir metin tespit edilmiştir. Geriye kalan 10 metin okutulan sınıf seviyenin üstünde bir okuma gücüne sahiptir.

Araştırma sürecinde ortaokul Türkçe ders kitapları Millî Mücadele ve Atatürk temasında yer alan metinlerin Bezirci ve Yılmaz'ın (2010) okunabilirlik formülüne göre değerlendirmesi de yapılmıştır. Bezirci ve Yılmaz (2010)

okunabilirlik değerlerini kategorilendirirken hem sınıf seviyelerini hem de öğretim kademelerini dikkate almışlardır. Araştırmacıların “Yeni Okunabilirlik Değeri” adını verdikleri formüle göre yapılan hesaplamada incelenen 11 metnin 2’si ilköğretim, 8’i lise düzeyinde; 1’i ise akademik düzeyde yer almaktadır. Gerçekleştirilen bu hesaplamaya göre metinlerin okunabilirlik güçlüklerinin sınıflar arasında kademeli bir artış göstermediği ifade edilebilir. Buna göre kitaplara metin seçiminde yayınevlerinin metinlerin okunabilirlik güçlüğünü dikkate almadığı anlaşılmaktadır. Araştırmanın bu sonucu Bora ve Aslan (2021) tarafından gerçekleştirilen araştırmanın sonucu ile örtüşmektedir. Yine Bezirci ve Yılmaz’ın (2010) okunabilirlik formülüne göre 8. sınıf düzeyinde yer alan bilgilendirici bir metnin öğrencilerin seviyesinin çok üstünde bir değer olarak okuma güçlüğünün yüksek bulunduğu akademik düzeyde bir metin olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç bilgilendirici metinlerin okunabilirlik seviyelerinin öyküleyici metinlerden daha yüksek bulunduğu Çiftçi, Çeçen ve Melanlıoğlu (2007); Bağcı ve Ünal (2013) ve Özdemir’in (2016) bulguları ile paralellik göstermektedir. Bu çalışmalarda öyküleyici metinlerin okunabilirlik düzeylerinin öğrencilerin seviyelerine daha uygun olduğu ifade edilmiştir.

Alanyazında yapılan araştırmalar incelendiğinde kapsam olarak araştırmamıza benzer bir çalışma bulunmamakla birlikte 8. sınıf düzeyinde Türkçe ders kitaplarının okunabilirliğini inceleyen Baki (2018) çalışmasında temalara göre bir değerlendirme yapmıştır. Baki’nin (2018) yaptığı çalışmada 8. sınıf Atatürk temasındaki beş metnin okunabilirlik değeri ortalaması Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne göre 76,83 puanla kolay düzey olarak belirlenmiştir. İlgili metinlerin Çetinkaya ve Uzun (2010) okunabilirlik formülüne göre ise 42,93 puanla eğitsel okuma düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırmanın 8. sınıf bulgularına bakıldığında Millî Mücadele ve Atatürk temasında yer alan metinlerin Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne göre 56,67 puanla orta; Çetinkaya ve Uzun (2010) okunabilirlik formülüne göre 36,54 puanla eğitsel okuma düzeyinde yer aldığı görülmektedir. Buna göre gerçekleştirilen bu araştırmalarda aynı temada incelenen metinlerin Çetinkaya ve Uzun (2010) okunabilirlik düzeyleri yönünden benzerlik gösterirken Ateşman (1997) okunabilirlik düzeyleri açısından farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Bu durumun incelenen kitapların yayınevi ve basım yılı farklılıklarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Araştırma sonucunda ortaokul Türkçe ders kitapları Millî Mücadele ve Atatürk temasında yer alan metinlerin okunabilirlik düzeylerinin üç farklı okunabilirlik formülüne göre sınıf seviyesi açısından kademeli bir artış göstermediği tespit edilmiştir. Bu sonuç ders kitaplarını hazırlayan kişi, kurum ve kuruluşların ders kitaplarını hazırlarken ya da hazırlatırken öğretim ilkelerinin temelinde bulunan kolaydan zora ilkesini göz ardı ettiklerini göstermesi açısından önemli görülmektedir. Bu bulgu Türkçe ders kitaplarında okunabilirlik düzeylerini inceleyen çalışmaların bulgularıyla örtüşmektedir (Arı ve

Okur, 2013; Bağcı ve Ünal, 2013; Bozlak, 2015; Bora, 2019; Çeçen, Çiftçi ve Melanlıoğlu, 2007; Özçetin ve Karakuş, 2020; Özdemir, 2016; Zorbaz, 2007). Bu anlamda ders kitaplarının hazırlanması ve hazırlatılması sürecinde araştırmalarda ortaya konulan bu sonuçlar mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır. Yaş ve sınıf seviyesi açısından öğrencilerin sahip olduğu düzeyin üzerinde olan metinlerin öğrencilerin okuma motivasyonlarını ve isteklerini düşürdüğü, öğrenmeyi zorlaştırdığı ifade edilse (Güneş, 2003) de okunabilirlik ölçütü bir metnin anlaşılabilirlik düzeyini ölçen ve bunu tek başına açıklayan bir kavram değildir. Okunabilirlik ölçütü metinlerin öncelikle sahip olması gereken niceliksel standartlara uygunluğunu belirlemektedir. Bu uygunluk sonrası metnin anlaşılabilirliğini tespit etmek için derinlemesine niteliksel incelemeler yapılmalıdır.

Kaynaklar

- Akgül, A., Demirer, N., Gürcan, E., Karadaş, D., Karahan, İ. ve Uysal, A. (2019). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe 7. sınıf ders kitabı*. Ankara: MEB Yayınları.
- Ateşman, E. (1997). Türkçede okunabilirliğin ölçülmesi. *Ankara Üniversitesi TÖMER Dil Dergisi*, 58, 171–174.
- Bağcı, H. ve Ünal, Y. (2013). İlköğretim 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik düzeyi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(3), 12-28.
- Baki, Y. (2019). Türkçe dersi 8. sınıf kitabındaki metinlerin okunabilirliği. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 30-46. doi: 10.31464/jlere.528298
- Baran, Ş. ve Diren E. (2019). *5. sınıf Türkçe ders kitabı*. Ankara: Anıtepe Yayıncılık.
- Baş, B. ve Yıldız, F. İ. (2015). 2. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin okunabilirlik açısından incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 52-61.
- Bezirci, B. ve Yılmaz, E. A. (2010) Metinlerin okunabilirliğinin ölçülmesi üzerine bir yazılım kütüphanesi ve Türkçe için yeni bir okunabilirlik ölçütü. *Dokuz Eylül Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Fen Bilimleri Dergisi*, 12, 49-62.
- Bora, A. (2019). *Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik yönünden incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan.
- Bora, A. ve Arslan, M. A. (2021). Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik yönünden incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 10(1), 222-236.
- Bozlak, Ü. (2018). 2016-2017 ve 2017-2018 eğitim ve öğretim yıllarında 5. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki hikâye edici metinlerin Uzun-Çetinkaya formülü ile okunabilirlik düzeyleri. *AKRA Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi*, 6(14), 209-234.
- Coleman, E. B. (1965). On understanding prose: some determiners of its complexity. NSF Final Report GB-2604.
- Çarkıt, C. (2019). 2018 Türkçe dersi öğretim programı çerçevesinde hazırlanan 8.sınıf Türkçe ders kitabının değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(71), 1368-1376. doi: 10.17755/esosder.516915
- Çetinkaya, G. (2010). *Türkçe metinlerin okunabilirlik düzeylerinin tanımlanması ve sınıflandırılması*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çetinkaya, G. ve Uzun, L. (2010). Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik özellikleri. H. Ülper (Ed.), *Türkçe ders kitabı çözümlenmeleri* içinde (s. 141- 154). Ankara: Pegem Yayınları.

- Çevik, A. ve Güneş, F. (2017). Türkçe ders kitaplarındaki etkinliklerin incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(2), 272-286.
- Çiftçi, Ö., Çeçen, M. A. ve Melanlıoğlu, D. (2007). Altıncı sınıf ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik açısından değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(22), 206-219. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/esosder/issue/6136/82304>
- Dale, E. and Chall, J. S. (1948). A formula for predicting readability: Instructions. *Educational Research Bulletin*, 37-54.
- Demirel, T. (2019). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe 6. sınıf ders kitabı*. Ankara: EKOYAY Yayıncılık.
- Durukan, E. (2014). Metinlerin okunabilirlik düzeyleri ile öğrencilerin okuma becerileri arasındaki ilişki. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2(3), 68-76.
- Erkal, H. ve Erkal M. (2019). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe 7. sınıf ders kitabı*. Ankara: Özgün Yayınevi.
- Ertürk, N., Keleş S., ve Külünk, D. (2019). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe 6. sınıf ders kitabı*. Ankara: MEB Yayınları.
- Eselioğlu, H., Set, S. ve Yücel, A. (2019). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe 7. Sınıf ders kitabı*. Ankara: MEB Yayınları.
- Flesch, R. (1948). A new readability yardstick. *Journal of Applied Psychology*, 32 221-233.
- Fry, E. (1968). A Readability formula that saves time. *Journal of Reading*, 11, 513-516.
- Gunning, R. (1952). *The technique of clear writing*. New York: McGraw-Hill.
- Güneş, F. (2003). Okuma-yazma öğretiminde cümlenin önemi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, XIII, 39-48.
- Güneş, F. (2013). Türkçe öğretiminde metin seçimi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(1), 1-12.
- Güneş, F. (2014). *Türkçe öğretimi yaklaşımlar ve modeller*. Ankara: Pegem Akademi.
- Karatay, H. (2014). *Okuma eğitimi kuram ve uygulama*. Ankara: Pegem Akademi.
- Kincaid, J. P., Fishburne Jr, R. P., Rogers, R. L. and Chissom, B. S. (1975). Derivation of new readability formulas (automated readability index, fog count and flesch reading ease formula) for navy enlisted personnel. *Institute for Simulation and Training*, 56, 8-75.
- McLaughlin, G. H. (1969). SMOG Grading- A new readability formula. *Journal of Reading*, 22, 639-646.
- MEB (2006). *İlköğretim Türkçe dersi (6, 7, 8. sınıflar) öğretim programı*. Ankara: MEB
- MEB (2019). *Türkçe dersi öğretim programı (1-8. Sınıflar)*. Ankara: MEB
- Memduhoğlu, H.B. (2016). Türk eğitim sisteminin genel yapısı. H. B. Memduhoğlu ve K. Yılmaz (Ed.), *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi* (s. 1-22). Ankara: Pegem Akademi.
- Okur, A. ve Arı, G. (2013). 6, 7, 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirliği. *İlköğretim Online* 12(1), 202-226. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ilkonline/issue/8586/106680>
- Özçetin, K. ve Karakuş, N. (2020). 5. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik yönünden incelenmesi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 5(1), 175-190.
- Özdemir, S. (2016). Beşinci sınıf Türkçe ders kitabındaki öyküleyici ve bilgilendirici metinlerin okunabilirlik durumu. *Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 1(1), 33-46.
- Temizyürek, F. (2010). Türkiye’de okuma seferberliği çerçevesinde seçilen kitapların kelime-cümle uzunlukları ve okunabilirlik açısından incelenmesi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 27, 645-654.
- Tosunoğlu, M. ve Özlük, Y. Ö. (2011). Okunabilirlik ve ilköğretim 1. sınıf Türkçe ders kitabındaki bazı metinlerinin okunabilirlik açısından değerlendirilmesi. *Millî Eğitim*, 40(189), 219-230.
- Tuncer, H. (2010). Türkçe öğretiminde edebî metinlerin yeri ve önemi. İ. Yazar (Ed.), *III. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu Bildiri Kitabı* (s. 901-907). İzmir, Türkiye: Kanyılmaz Matbaası.
- Türkben, T. Temizyürek, F. (2020). Türkçe öğretiminde yazınsal nitelikli metinlerin önemi: Bir olgubilim çalışması. *International Journal of Language Academy*, 8(3), 1-15.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (10. Basım)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, C. (2016). *Bilim felsefesi (3. Basım)*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Zorbaz, K. Z. (2007). Türkçe ders kitaplarındaki masalların kelime-cümle uzunlukları ve okunabilirlik düzeyleri üzerine bir değerlendirme. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 3(1), 87-101.

Summary

Introduction

Readability is a concept used to determine the difficulty level of a text. Readability indicates whether the texts are easy or difficult to understand by the reader, and is determined by formulating and measuring language-specific average lengths. Determining the readability levels in the selection of the texts to be included in the Turkish textbooks will be an important step in the selection of the appropriate text for the student’s level. In this sense, the texts to be included in the textbooks through readability formulas should first be quantitatively filtered and then examined in terms of qualitative characteristics. The suitability of the readability level of the texts to the grade level is an important indicator that will enable students to better comprehend the message, consciousness and emotion that is to be given with the text. In this research, it is aimed to determine the readability levels of the texts on the theme of National Struggle and Atatürk in the secondary school Turkish textbooks taught in the 2020-2021 academic year. In this context, the research seeks answers to the following sub-problems within the scope of the main problem of “Are the readability levels of the texts in the secondary school Turkish textbooks on the theme of National Struggle and Atatürk suitable for grade levels?”

- Are the readability levels of the texts on the theme of the National Struggle and Atatürk in secondary school Turkish textbooks appropriate for the grade levels according to Ateşman (1997) Readability Formula?
- Are the readability levels of the texts on the theme of the National Struggle and Atatürk in the secondary school Turkish textbooks appropriate for the grade levels according to the Cetinkaya and Uzun (2010) Readability Formula?
- Are the readability levels of the texts on the theme of the National Struggle and Atatürk in secondary school Turkish textbooks appropriate for the grade levels according to Bezirci and Yılmaz (2010) Readability Formula?

Method

In this study, the descriptive model, which is one of the qualitative research methods, was used. According to this model, the event, situation, or phenomena that are the subject of the research are determined, classified, relations between them are determined and these are recorded. In this study, the readability levels of the secondary school Turkish textbooks on the theme of the National Struggle and Atatürk were formulated, calculated and described. The data sources of this research are the Turkish textbooks taught at the secondary school level in the 2020-2021 academic year. Since the research was structured within the framework of the National Struggle and Atatürk theme, the reading texts on the National Struggle and Atatürk themes on the basis of this research framework constitute the database of the study. Research data were collected through document analysis, one of the qualitative data collection techniques. The obtained data were analyzed with Ateşman (1997) Readability Formula, Çetinkaya and Uzun (2010) Readability Formula, Bezirci and Yılmaz (2010) Readability Formula.

Results

In the research, the averages of word (number of syllables) and sentence (number of words) of the texts included in the theme of National Struggle and Atatürk in the Turkish textbooks determined as the sample were calculated, and the readability scores were calculated according to the relevant formulas. In this process, 11 texts were analyzed. As a result of this process, the average word length of the texts was found to be 2.69 syllables. In the evaluation made according to Ateşman's (1997) readability formula, 2 texts were classified as easy, 8 texts as medium, and 1 text as difficult. However, it was determined that the readability difficulties of the examined texts did not show a gradual increase between classes. In the evaluation made according to the readability formula of Çetinkaya and Uzun (2010), 10 texts were classified as educational level and 1 text as disabled level. No independent text has been identified. In the evaluation made according to the readability formula of Bezirci and Yılmaz (2010), 2 texts were classified as primary education level, 8 texts as high school level and 1 text as academic level. According to this calculation, it was determined that the readability difficulties of the texts did not show a gradual increase between classes.

Discussion

The development and academic levels of an 8th grade student and a 5th grade student are different from each other. In the teaching process, students should encounter content arranged from easy to difficult according to their grades (Çevik & Güneş, 2017). In this sense, while preparing textbooks, students' development and academic levels should be taken into consideration (Çarkıt, 2019). In this sense, when choosing texts for textbooks, it should be noted that the texts are suitable for the readability level of the determined grade level (Bağcı & Ünal, 2013). Identifying texts that appeal to secondary school students at high school and above will make it difficult to understand these texts. Readability levels are objective values that can be used in the selection of text in the process of preparing a book.

Pedagogical Implications

The readability levels of the texts determined during the course book preparation process should be determined. Texts with readability levels below or above the students' level should not be included in the textbooks. Readability cannot be accepted as a single criterion in determining the texts to be included in the textbooks. In this sense, research should be conducted to determine the qualitative characteristics of the texts selected for the textbooks.

Araştırmanın Etik Taahhüt Metni

Yapılan bu çalışmada bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulduğu; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifatın yapılmadığı, karşılaşılabilecek tüm etik ihlallerde "Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi ve Editörünün" hiçbir sorumluluğunun olmadığı, tüm sorumluluğun Sorumlu Yazara ait olduğu ve bu çalışmanın herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğu sorumlu yazar tarafından taahhüt edilmiştir.